

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŻEGLUGI

z dnia 28 lipca 1967 r.

w sprawie kwalifikacji zawodowych członków załóg polskich statków morskich w żegludze krajowej.

Na podstawie art. 46 § 1 Kodeksu morskiego (Dz. U. z 1961 r. Nr 58, poz. 318) zarządza się, co następuje:

DZIAŁ I.

Przepisy wstępne.

§ 1. Przepisy rozporządzenia określają kwalifikacje zawodowe członków załóg polskich statków morskich w żegludze krajowej, wymagane do zajmowania stanowisk oficerskich i nieoficerskich (marynarskich) w poszczególnych działach służby.

§ 2. 1. Przepisy rozporządzenia nie dotyczą członków załóg statków rybackich i sportowych.

2. Kwalifikacje zawodowe członków załóg statków wymienionych w ust. 1 regulują odrębne przepisy.

§ 3. 1. Żegluga krajowa obejmuje: żeglugę portową, żeglugę na wodach osłoniętych i żeglugę przybrzeżną.

2. Przez żeglugę portową rozumie się żeglugę w granicach portów morskich wraz z ich redami.

3. Przez żeglugę na wodach osłoniętych rozumie się żeglugę na Zalewach Szczecińskim i Wiślanym oraz w Zatoce Gdańskiej na zachód od linii łączącej południowy cypel Mierzei Helskiej ze wschodnim brzegiem ujścia Wisły pod Świbnem.

4. Przez żeglugę przybrzeżną rozumie się żeglugę morską w odległości nie przekraczającej 20 mil morskich od linii brzegu morskiego Państwa Polskiego.

§ 4. 1. Posiadanie określonych w rozporządzeniu kwalifikacji stwierdza się przyznaniem stopnia oficerskiego lub marynarskiego i wydaniem odpowiedniego dokumentu.

2. Z zastrzeżeniem odmiennych przepisów niniejszego rozporządzenia stopnie oficerskie i marynarskie na polskich statkach morskich w żegludze krajowej mogą uzyskać osoby posiadające obywatelstwo polskie.

§ 5. Osoby ubiegające się o stopnie oficerskie i marynarskie obowiązane są posiadać umiejętność pływania, stwierdzoną odpowiednim dokumentem.

DZIAŁ II.

Kwalifikacje oficerów.

Rozdział 1.

Przepis ogólny.

§ 6. Do uzyskania stopnia oficerskiego wymagane jest osiągnięcie 21 lat życia oraz spełnienie warunków przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu.

Rozdział 2.

Oficerowie służby pokładowej.

§ 7. W służbie pokładowej ustala się następujące stopnie oficerskie:

- 1) porucznik żeglugi portowej,
- 2) porucznik żeglugi przybrzeżnej,
- 3) kapitan żeglugi przybrzeżnej.

§ 8. W służbie pokładowej ustala się następujące stanowiska oficerskie:

- 1) III oficer — pomocnik kierownika statku,
- 2) II oficer — pomocnik kierownika statku,
- 3) I oficer — zastępca kierownika statku,
- 4) kapitan — kierownik statku.

§ 9. Do uzyskania stopnia oficerskiego w służbie pokładowej wymagane są następujące warunki:

1. do uzyskania stopnia porucznika żeglugi portowej:
 - 1) ukończenie szkoły morskiej lub szkoły rybołówstwa morskiego albo technikum żeglugi śródlądowej — w specjalności służby pokładowej,
 - 2) posiadanie 24 miesięcznej praktyki pływania na statku w charakterze członka załogi lub ucznia w dziale służby pokładowej, w tym co najmniej 6 miesięcy na stanowisku co najmniej starszego marynarza żeglugi przybrzeżnej; do wymaganej praktyki pływania może być zaliczone pływanie w żegludze śródlądowej w ilości nie większej niż 12 miesięcy,
 - 3) złożenie egzaminu uzupełniającego albo
 - 4) posiadanie 48-miesięcznej praktyki pływania na statku w charakterze członka załogi lub ucznia w dziale służby pokładowej, w tym co najmniej 30 miesięcy na statku z napędem mechanicznym, z czego co najmniej 24 miesiące na stanowisku co najmniej starszego marynarza żeglugi przybrzeżnej; do wymaganej praktyki pływania może być zaliczone pływanie w żegludze śródlądowej w ilości nie większej niż 24 miesiące; dla osób, które ukończyły zasadniczą szkołę żeglugi śródlądowej lub szkołę równorzędną w specjalności służby pokładowej, ogólny okres wymaganej praktyki pływania jest o 12 miesięcy krótszy,
 - 5) złożenie egzaminu;
2. do uzyskania stopnia porucznika żeglugi przybrzeżnej:
 - 1) posiadanie stopnia porucznika żeglugi portowej,
 - 2) posiadanie dodatkowej 24-miesięcznej praktyki pływania na stanowiskach oficerskich w dziale służby pokładowej; pływanie na stanowisku kierownika statku w żegludze śródlądowej może być zaliczone w ilości nie większej niż 6 miesięcy,
 - 3) złożenie egzaminu;
3. do uzyskania stopnia kapitana żeglugi przybrzeżnej:
 - 1) posiadanie stopnia porucznika żeglugi przybrzeżnej,
 - 2) posiadanie świadectwa dojrzałości,
 - 3) posiadanie dodatkowej 24 miesięcznej praktyki pływania na statku na stanowiskach oficerskich w dziale służby pokładowej,
 - 4) złożenie egzaminu.

4. Osoby, które ukończyły szkołę morską lub szkołę rybołówstwa morskiego w specjalności służby pokładowej, zwolnione są od obowiązku złożenia egzaminu wymaganego w myśl ust. 1 i 2.

§ 10. Ustala się następujące uprawnienia zawodowe oficerów służby pokładowej:

1. Porucznik żeglugi portowej może być:
 - 1) kierownikiem statku w żegludze portowej, z wyjątkiem statków pasażerskich ponad 50 BRT oraz holowników świadczących usługi dla statków o pojemności 500 BRT i większej, które uprawiają żeglugę wielką lub małą,
 - 2) zastępcą kierownika każdego statku w żegludze portowej,
 - 3) zastępcą kierownika statku do 100 BRT w żegludze na wodach osłoniętych,

4) pomocnikiem kierownika statku do 200 BRT w żegludze przybrzeżnej, z wyjątkiem statków pasażerskich.

2. Porucznik żeglugi przybrzeżnej może być:

- 1) kierownikiem statku (kapitanem):
 - a) w żegludze portowej na każdym statku,
 - b) w żegludze na wodach osłoniętych na każdym statku, z wyjątkiem statków pasażerskich ponad 250 BRT,
 - c) w żegludze przybrzeżnej na statku do 100 BRT, z wyjątkiem statków pasażerskich,
- 2) zastępcą kierownika każdego statku w żegludze przybrzeżnej, z wyjątkiem statków pasażerskich ponad 500 BRT,
- 3) pomocnikiem kierownika każdego statku w żegludze przybrzeżnej.

3. Kapitan żeglugi przybrzeżnej może być kierownikiem (kapitanem) każdego statku w żegludze krajowej, jednak do zajmowania stanowiska kierownika statku pasażerskiego ponad 500 BRT w żegludze przybrzeżnej wymagane jest posiadanie 24-miesięcznej praktyki pływania na tym stanowisku na statkach pasażerskich ponad 200 BRT.

Rozdział 3.

Oficerowie służby mechanicznej.

§ 11. W służbie mechanicznej ustala się następujące stopnie oficerskie:

- 1) maszynista okrętowy III klasy,
- 2) maszynista okrętowy II klasy,
- 3) maszynista okrętowy I klasy.

§ 12. W służbie mechanicznej ustala się następujące stanowiska oficerskie:

- 1) IV mechanik — pomocnik kierownika maszyn,
- 2) III mechanik — pomocnik kierownika maszyn,
- 3) II mechanik — zastępca kierownika maszyn,
- 4) I mechanik — kierownik maszyn.

§ 13. Do uzyskania stopnia oficerskiego w służbie mechanicznej wymagane są następujące warunki:

1. do uzyskania stopnia maszynisty okrętowego III klasy:

- 1) ukończenie szkoły morskiej lub szkoły rybołówstwa morskiego albo technikum żeglugi śródlądowej w specjalności służby mechanicznej,
- 2) posiadanie 24-miesięcznej praktyki pływania na statku w charakterze członka załogi lub ucznia w dziale służby mechanicznej; 9 miesięcy tej praktyki może być zastąpione praktyką warsztatową przy budowie, naprawie lub obsłudze maszyn i kotłów okrętowych albo praktyką w warsztatach mechanicznych szkół wymienionych w pkt 1,
- 3) złożenie egzaminu praktycznego w odniesieniu do absolwentów technikum żeglugi śródlądowej albo
- 4) posiadanie 48-miesięcznej praktyki pływania na statku w charakterze członka załogi maszynowej lub ucznia; 12 miesięcy tej praktyki może być zastąpione praktyką warsztatową przy budowie, naprawie lub obsłudze maszyn i kotłów okrętowych; dla osób, które ukończyły

zasadniczą szkołę zawodową w specjalności obsługi lub budowy maszyn i silowni okrętowych, ogólny okres wymaganej praktyki jest o 12 miesięcy krótszy,

5) złożenie egzaminu;

2. do uzyskania stopnia maszynisty okrętowego II klasy:

1) posiadanie stopnia maszynisty okrętowego III klasy,

2) posiadanie dodatkowej 18-miesięcznej praktyki pływania na stanowisku co najmniej pomocnika kierownika maszyn;

3. do uzyskania stopnia maszynisty okrętowego I klasy:

1) posiadanie stopnia maszynisty okrętowego II klasy,

2) posiadanie świadectwa dojrzałości,

3) posiadanie dodatkowej 18-miesięcznej praktyki pływania na stanowisku kierownika maszyn na statkach o mocy maszyn głównych ponad 500 KM lub zastępcy kierownika maszyn na statkach o mocy maszyn głównych ponad 1300 KM,

4) złożenie egzaminu.

4. Pływanie na odpowiednich stanowiskach na statkach żeglugi śródlądowej może być zaliczone w całości do praktyki pływania, wymaganej do uzyskania stopni wymienionych w ust. 1 i 2.

§ 14. Osoby posiadające dyplom inżyniera mechanika ze specjalnością budowy maszyn lub silowni okrętowych albo świadectwo technika z tą samą specjalnością mogą uzyskać stopień maszynisty okrętowego III klasy po spełnieniu warunków określonych w § 13 ust. 1 pkt 2 i złożeniu egzaminu praktycznego, z tym że okres praktyki wymaganej do uzyskania tego stopnia jest dla techników dłuższy o dodatkowe 6 miesięcy praktyki pływania.

§ 15. Ustala się następujące, uprawnienia zawodowe oficerów służby mechanicznej:

1. Maszynista okrętowy III klasy może być:

- 1) kierownikiem maszyn na statkach o mocy maszyn głównych do 500 KM, z wyjątkiem statków pasażerskich o mocy maszyn głównych ponad 250 KM,
- 2) zastępcą kierownika maszyn na statkach o mocy maszyn głównych do 1300 KM, z wyjątkiem statków pasażerskich o mocy maszyn głównych ponad 800 KM,
- 3) pomocnikiem kierownika maszyn na każdym statku.

2. Maszynista okrętowy II klasy może być:

- 1) kierownikiem maszyn na statkach o mocy maszyn głównych do 1300 KM, z wyjątkiem statków pasażerskich o mocy maszyn głównych ponad 800 KM,
- 2) zastępcą kierownika maszyn na każdym statku.

3. Maszynista okrętowy I klasy może być kierownikiem maszyn na każdym statku.

Rozdział 4.

Oficerowie służby elektrycznej, radiokomunikacyjnej i administracyjno-gospodarczej.

§ 16. Do oficerów służby elektrycznej, radiokomunikacyjnej i administracyjno-gospodarczej stosuje się odpowiednio przepisy rozporządzenia Ministra Żeglugi z dnia 19 kwietnia 1967 r. w sprawie kwalifikacji zawodowych członków załóg polskich statków morskich (Dz. U. Nr 18, poz. 82).

DZIAŁ III.

Kwalifikacje marynarzy.

Rozdział 1.

Przepis ogólny.

§ 17. Do uzyskania stopnia marynarskiego wymagane jest posiadanie świadectwa ukończenia szkoły podstawowej oraz spełnienie warunków przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu.

Rozdział 2.

Marynarze służby pokładowej.

§ 18. 1. W służbie pokładowej ustala się następujące stopnie i stanowiska marynarskie:

- 1) młodszy marynarz,
- 2) marynarz pokładowy,
- 3) starszy marynarz żeglugi przybrzeżnej,
- 4) bosman,
- 5) sternik,
- 6) sternik-motorzysta.

2. Do zajmowania poszczególnych stanowisk marynarskich w służbie pokładowej wymagane jest posiadanie odpowiednio takiego samego stopnia.

§ 19. Do uzyskania stopni marynarskich w służbie pokładowej wymagane są następujące warunki:

1. do uzyskania stopnia młodszego marynarza — złożenie egzaminu z zakresu bezpieczeństwa pracy na statku;

2. do uzyskania stopnia marynarza pokładowego:

- 1) ukończenie zasadniczej szkoły żeglugi śródlądowej lub szkoły równorzędnej w specjalności służby pokładowej albo
- 2) posiadanie stopnia młodszego marynarza,
- 3) posiadanie 12-miesięcznej praktyki pływania na stanowisku młodszego marynarza;

3. do uzyskania stopnia starszego marynarza żeglugi przybrzeżnej:

- 1) posiadanie ukończonych 18 lat życia,
- 2) posiadanie 36-miesięcznej praktyki pływania w służbie pokładowej; od osób, które ukończyły zasadniczą szkołę żeglugi śródlądowej lub szkołę równorzędną w specjalności służby pokładowej, okres wymaganej praktyki pływania jest o 12 miesięcy krótszy,
- 3) posiadanie świadectwa ratownika,
- 4) złożenie egzaminu;

4. do uzyskania stopnia bosmana:

- 1) posiadanie stopnia starszego marynarza żeglugi przybrzeżnej,
- 2) posiadanie dodatkowej 12-miesięcznej praktyki pływania na stanowisku starszego marynarza żeglugi przybrzeżnej,
- 3) złożenie egzaminu;

5. do uzyskania stopnia sternika:

- 1) posiadanie stopnia starszego marynarza żeglugi przybrzeżnej,
- 2) posiadanie dodatkowej 12-miesięcznej praktyki pływania na stanowisku starszego marynarza żeglugi przybrzeżnej,
- 3) złożenie egzaminu z zakresu umiejętności samodzielnego kierowania statkiem, którego kierownikiem może być sternik;

6. do uzyskania stopnia sternika-motorzysty:

- 1) spełnienie warunków przewidzianych w ust. 5,
- 2) złożenie egzaminu z zakresu umiejętności obsługi typowych silników spalinowych o mocy do 100 KM.

7. Pływanie na odpowiednich stanowiskach na statkach żeglugi śródlądowej może być zaliczone w ilości połowy praktyki pływania wymaganej do uzyskania stopni wymienionych w ust. 2—6.

§ 20. Ustala się następujące uprawnienia zawodowe marynarzy służby pokładowej:

1. Starszy marynarz żeglugi przybrzeżnej może być kierownikiem statku bez własnego napędu o pojemności poniżej 500 BRT w żegludze portowej, z wyjątkiem statków pasażerskich.

2. Bosman może być kierownikiem statku bez własnego napędu w żegludze na wodach osłoniętych, z wyjątkiem statków pasażerskich.

3. Sternik może być kierownikiem:

- 1) statku o długości do 12 metrów z napędem mechanicznym w żegludze portowej, z wyjątkiem statków pasażerskich przewożących ponad 35 pasażerów,
- 2) promów wiosłowych i linowych w żegludze portowej,
- 3) statku bez własnego napędu w żegludze na wodach osłoniętych i przybrzeżnej.

4. Sternik-motorzysta może być:

- 1) kierownikiem statków określonych w ust. 3,
- 2) kierownikiem maszyn na statku o mocy silnika spalinowego do 100 KM w żegludze portowej, z wyjątkiem statków pasażerskich przewożących ponad 35 pasażerów,

a ponadto może pełnić jednocześnie funkcje kierownika statku i kierownika maszyn na statku wymienionym w ust. 3 pkt 1 o mocy silnika spalinowego do 100 KM, jeżeli manewrowanie silnikiem na tym statku odbywa się ze stanowiska sterowniczego.

Rozdział 3.

Marynarze służby mechanicznej.

§ 21. 1. W służbie mechanicznej ustala się następujące stopnie i stanowiska marynarskie:

- 1) pomocnik palacza okrętowego,
- 2) palacz okrętowy, młodszy motorzysta okrętowy,
- 3) smarownik okrętowy, motorzysta okrętowy.

2. Do zajmowania poszczególnych stanowisk marynarskich w służbie mechanicznej wymagane jest posiadanie odpowiednio takiego samego stopnia.

§ 22. Do uzyskania stopni marynarskich w służbie mechanicznej wymagane są następujące warunki:

1. do uzyskania stopnia pomocnika palacza okrętowego:
 - 1) posiadanie tytułu robotnika wykwalifikowanego (czeladnika) w zakresie zawodów metalowych albo palacza kotłowego lub ukończenie zasadniczej szkoły metalowej,
 - 2) złożenie egzaminu z zakresu bezpieczeństwa pracy na statku albo
 - 3) posiadanie 12-miesięcznej praktyki w warsztatach mechanicznych lub 6-miesięcznej praktyki przy obsłudze kotłów parowych,
 - 4) złożenie egzaminu z zakresu bezpieczeństwa pracy na statku;

2. do uzyskania stopnia palacza okrętowego:

- 1) posiadanie stopnia pomocnika palacza okrętowego,
- 2) posiadanie 12-miesięcznej praktyki pływania na statku na stanowisku pomocnika palacza okrętowego,
- 3) złożenie egzaminu, przy czym w zależności od zakresu złożonego egzaminu uzyskany stopień uprawnia do obsługi kotłów parowych opalanych węglem i paliwem ciekłym lub tylko jednym z tych rodzajów paliwa;

3. do uzyskania stopnia młodszego motorzysty okrętowego:

- 1) ukończenie zasadniczej szkoły żeglugi śródlądowej w specjalności służby mechanicznej lub zasadniczej szkoły budowy okrętów w specjalności budowy maszyn i siłowni okrętowych albo
- 2) posiadanie tytułu robotnika wykwalifikowanego w zawodzie mechanika silników spalinowych lub ślusarza maszynowego,
- 3) posiadanie 18-miesięcznej praktyki warsztatowej przy budowie, obsłudze lub remoncie silników spalinowych, albo
- 4) posiadanie praktyki warsztatowej określonej w pkt 3,
- 5) ukończenie kursu przygotowawczego i złożenie egzaminu z zakresu umiejętności obsługi silników spalinowych;

4. do uzyskania stopnia smarownika okrętowego:

- 1) posiadanie stopnia palacza okrętowego,
- 2) posiadanie dodatkowej 18-miesięcznej praktyki pływania na statku na stanowisku palacza okrętowego,
- 3) złożenie egzaminu;

5. do uzyskania stopnia motorzysty okrętowego:

- 1) posiadanie stopnia młodszego motorzysty okrętowego,
- 2) posiadanie dodatkowej 18-miesięcznej praktyki pływania na statku na stanowisku młodszego motorzysty okrętowego; połowa tej praktyki może być zastąpiona podwójną ilością praktyki na lądzie przy obsłudze, budowie lub naprawie silników spalinowych,
- 3) złożenie egzaminu.

6. Pływanie na odpowiednich stanowiskach na statkach żeglugi śródlądowej może być zaliczone w całości do praktyki pływania wymaganej do uzyskania stopni wymienionych w ust. 2, 4 i 5.

§ 23. Ustala się następujące uprawnienia zawodowe marynarzy służby mechanicznej:

1. Młodszy motorzysta okrętowy, po odbyciu 6-miesięcznej praktyki pływania w tym stopniu i na tym stanowisku, może być:

- 1) kierownikiem maszyn na statkach w żegludze portowej o mocy silnika spalinowego do 60 KM, z wyjątkiem statków pasażerskich,
- 2) zastępcą kierownika maszyn na statkach w żegludze portowej i na wodach osłoniętych o mocy silnika spalinowego do 150 KM, z wyjątkiem statków pasażerskich.

2. Motorzysta okrętowy może być:

- 1) kierownikiem maszyn na statkach o mocy silnika spalinowego do 150 KM w żegludze portowej i na wodach osłoniętych, z wyjątkiem statków pasażerskich o mocy silnika ponad 60 KM,
- 2) zastępcą kierownika maszyn na statkach o mocy silnika spalinowego do 250 KM w żegludze krajowej, z wyjątkiem statków pasażerskich o mocy silnika ponad 150 KM,
- 3) pomocnikiem kierownika maszyn na statkach o mocy silnika spalinowego do 400 KM w żegludze krajowej.

3. Smarownik okrętowy może być:

- 1) kierownikiem maszyn na statkach o mocy silnika parowego do 250 KM w żegludze portowej i na wodach osłoniętych, z wyjątkiem statków pasażerskich,

- 2) zastępcą kierownika maszyn na statkach o mocy silnika parowego do 400 KM w żegludze krajowej, z wyjątkiem statków pasażerskich,
- 3) pomocnikiem kierownika maszyn na statkach o mocy silnika parowego do 600 KM w żegludze krajowej, z wyjątkiem statków pasażerskich.

Rozdział 4.

Marynarze służby elektrycznej, radiokomunikacyjnej i administracyjno-gospodarczej.

§ 24. Do marynarzy służby elektrycznej, radiokomunikacyjnej i administracyjno-gospodarczej stosuje się odpowiednio przepisy rozporządzenia powołanego w § 16.

DZIAŁ IV.

Przepisy szczególne.

Rozdział 1.

Przepisy szczególne dla oficerów.

§ 25. 1. Obywatele polscy i cudzoziemcy mający prawo stałego pobytu w Polsce, którzy posiadają dyplomy zagraniczne, mogą na ich podstawie za zezwoleniem Ministra Żeglugi uzyskać odpowiednie przewidziane niniejszym rozporządzeniem dyplomy polskie na wniosek zaopiniowany przez urząd morski. Od cudzoziemców wymaga się uprzedniego złożenia egzaminu sprawdzającego znajomość języka polskiego i polskich przepisów obowiązujących w zakresie wykonywania czynności służbowych na polskich statkach morskich w żegludze krajowej.

2. Jeżeli kwalifikacje stwierdzone dyplomem zagranicznym nie odpowiadają ściśle kwalifikacjom stwierdzanym odpowiednim dyplomem przewidzianym w niniejszym rozporządzeniu, uzyskanie dyplomu polskiego może być uzależnione od spełnienia dodatkowych warunków ustalanych każdorazowo w zezwoleniu.

3. Cudzoziemcy, mający prawo stałego pobytu w Polsce i nie posiadający dyplomów zagranicznych, mogą za zezwoleniem Ministra Żeglugi uzyskać stopnie oficerskie na warunkach ustalonych w niniejszym rozporządzeniu dla obywateli polskich.

§ 26. 1. Oficerowie służby morskiej Marynarki Wojennej i służby morskiej Wojsk Ochrony Pogranicza mogą uzyskać stopień oficera służby pokładowej na następujących warunkach:

- 1) stopień porucznika żeglugi portowej, jeżeli posiadają 24-miesięczną praktykę pływania w dziale służby pokładowej w kampanii na okrętach wojennych albo na okrętach służby morskiej Wojsk Ochrony Pogranicza,
- 2) stopień porucznika żeglugi przybrzeżnej, jeżeli posiadają 48-miesięczną praktykę pływania w dziale służby pokładowej w kampanii na okrętach wojennych albo na okrętach służby morskiej Wojsk Ochrony Pogranicza, z czego 24 miesiące na stanowiskach oficerskich,
- 3) do uzyskania stopnia kapitana żeglugi przybrzeżnej konieczne jest spełnienie warunków określonych w § 9 ust. 3.

2. Podoficerowie zawodowi i nadterminowi służby morskiej Marynarki Wojennej i służby morskiej Wojsk Ochrony Pogranicza specjalności nawigacyjnych, zwolnieni z czynnej służby wojskowej, mogą uzyskać stopień porucznika żeglugi portowej, jeżeli odpowiadają następującym warunkom:

- 1) ukończyli specjalistyczny kurs o kierunku nawigacyjnym w Marynarce Wojennej lub równorzędny kurs w Wojskach Ochrony Pogranicza,
- 2) posiadają 36-miesięczną praktykę pływania w swej specjalności na okrętach wojennych w kampanii albo na okrętach służby morskiej Wojsk Ochrony Pogranicza i 12-miesięczną praktykę pływania w charakterze członka załogi w dziale służby pokładowej na statkach objętych niniejszym rozporządzeniem.

3. Podoficerowie i marynarze Marynarki Wojennej i Wojsk Ochrony Pogranicza specjalności nawigacyjnych, nie wymienieni w ust. 2, mogą uzyskać stopień porucznika żeglugi portowej, jeżeli odpowiadają warunkom określonym w § 9 ust. 1 pkt 4 i 5, z tym że praktykę pływania nabytą w dziale służby pokładowej na okrętach wojennych w kampanii lub na okrętach służby morskiej Wojsk Ochrony Pogranicza zalicza się w całości do praktyki pływania wymaganej do uzyskania tego stopnia.

4. Do uzyskania wyższych stopni konieczne jest spełnienie warunków określonych w § 9 ust. 2 i 3.

§ 27. 1. Oficerowie służby mechanicznej Marynarki Wojennej i działu mechanicznego służby morskiej Wojsk Ochrony Pogranicza mogą uzyskać stopień oficera służby mechanicznej na następujących warunkach:

- 1) stopień maszynisty okrętowego III klasy, jeżeli posiadają 24-miesięczną praktykę pływania przy obsłudze maszyn okrętowych w kampanii na okrętach wojennych lub na okrętach służby morskiej Wojsk Ochrony Pogranicza; 9 miesięcy tej praktyki może być zastąpione praktyką w warsztatach okrętowych i w stoczniach albo przy budowie lub naprawie maszyn okrętowych, albo w warsztatach szkolnych Oficerskiej lub Wyższej Szkoły Marynarki Wojennej,
- 2) stopień maszynisty okrętowego II klasy, jeżeli posiadają 42-miesięczną praktykę pływania przy obsłudze maszyn okrętowych w kampanii na okrętach wojennych lub na okrętach służby morskiej Wojsk Ochrony Pogranicza, z czego 18 miesięcy na stanowiskach oficerskich; 9 miesięcy wymaganej praktyki może być zastąpione praktyką w warsztatach okrętowych i w stoczniach albo przy budowie lub naprawie maszyn okrętowych, albo w warsztatach szkolnych Oficerskiej lub Wyższej Szkoły Marynarki Wojennej,
- 3) stopień maszynisty okrętowego I klasy, jeżeli posiadają 60-miesięczną praktykę pływania przy obsłudze maszyn okrętowych w kampanii na okrętach wojennych lub na okrętach służby morskiej Wojsk Ochrony Pogranicza, z czego 36 miesięcy na stanowiskach oficerskich; 9 miesięcy wymaganej praktyki może być zastąpione praktyką w warsztatach okrętowych i w stoczniach albo przy budowie lub naprawie maszyn okrętowych, albo w warsztatach szkolnych Oficerskiej lub Wyższej Szkoły Marynarki Wojennej.

2. Podoficerowie zawodowi i nadterminowi służby mechanicznej Marynarki Wojennej i służby morskiej Wojsk Ochrony Pogranicza, zwolnieni z czynnej służby wojskowej, którzy ukończyli specjalistyczny kurs o kierunku mechanicznym w Marynarce Wojennej lub równorzędny kurs w Wojskach Ochrony Pogranicza, mogą uzyskać:

- 1) stopień maszynisty okrętowego III klasy, jeżeli posiadają 36-miesięczną praktykę pływania w swej specjalności na okrętach wojennych w kampanii albo na okrętach służby morskiej Wojsk Ochrony Pogranicza; 12 miesięcy tej praktyki może być zastąpione praktyką w warsztatach mechanicznych, w stoczniach albo przy budowie lub naprawie maszyn okrętowych,

2) stopień maszynisty okrętowego II klasy i maszynisty okrętowego I klasy na warunkach określonych odpowiednio w § 13 ust. 2 i w § 13 ust. 3.

3. Podoficerowie i marynarze Marynarki Wojennej i Wojsk Ochrony Pogranicza specjalności mechanicznej nie wymienieni w ust. 2 mogą uzyskać stopień maszynisty okrętowego III klasy, jeżeli odpowiadają warunkom określonym w § 13 ust. 1 pkt 4 i 5; praktykę pływania nabytą w specjalności mechanicznej na okrętach wojennych w kampanii lub na okrętach służby morskiej Wojsk Ochrony Pogranicza zalicza się w całości do praktyki pływania wymaganej do uzyskania tego stopnia.

§ 28. 1. Jeżeli okres praktyki nabytej na okrętach wojennych lub na okrętach służby morskiej Wojsk Ochrony Pogranicza jest dłuższy od okresu tego rodzaju praktyki wymaganej do uzyskania określonego stopnia oficerskiego w myśl § 26 i 27, pozostałą praktykę zalicza się na poczet dodatkowej praktyki na stopień następny, jeżeli do jego uzyskania tego rodzaju praktyka jest wymagana.

2. Jeżeli okres praktyki wymienionej w ust. 1 jest krótszy od okresu tego rodzaju praktyki wymaganej do uzyskania pierwszego stopnia oficerskiego, praktykę tę należy uzupełnić odpowiednią praktyką na statkach objętych niniejszym rozporządzeniem.

§ 29. 1. Do praktyki pływania wymaganej do uzyskania poszczególnych stopni oficerskich w służbie pokładowej i mechanicznej może być zaliczona:

- 1) w pełnej ilości praktyka pływania na odpowiednich stanowiskach i w odpowiedniej specjalności na statkach objętych rozporządzeniem powołanym w § 16 oraz na statkach rybackich,
- 2) samodzielna praktyka w pilotowaniu statków oraz zatrudnienie w stoczniach na statkach na stanowiskach odpowiadających stanowiskom istniejącym na statkach znajdujących się w eksploatacji — na warunkach ustalonych w § 59 rozporządzenia powołanego w § 16.

2. Przy zbiegu praktyk zastępczych przewidzianych w ust. 1 pkt 2 i w § 9 ust. 1 i 2 (pływanie w żegludze śródlądowej) zaliczeniu na określony stopień podlega tylko jedna z tych praktyk; kumulacja praktyk zastępczych jest niedopuszczalna.

§ 30. Stanowiska oficerskie na statkach w żegludze krajowej mogą zajmować osoby posiadające stopnie oficerskie określone w rozporządzeniu powołanym w § 16 na następujących zasadach:

- 1) uprawnienia kapitana żeglugi przybrzeżnej przysługują porucznikowi żeglugi wielkiej,
- 2) uprawnienia porucznika żeglugi przybrzeżnej przysługują porucznikowi żeglugi małej, jeżeli posiada co najmniej 18-miesięczną praktykę pływania na stanowiskach oficerskich w służbie pokładowej,
- 3) uprawnienia maszynisty okrętowego I klasy przysługują oficerowi mechanikowi okrętowemu II klasy,
- 4) uprawnienia maszynisty okrętowego II klasy przysługują oficerowi mechanikowi okrętowemu III klasy,
- 5) uprawnienia maszynisty okrętowego III klasy przysługują oficerowi mechanikowi okrętowemu IV klasy.

§ 31. Na statkach, których urządzenia do manewrowania silnikiem głównym znajdują się w sterowni, osoby posiadające:

- 1) dyplom oficera służby pokładowej i
- 2) dyplom oficera służby mechanicznej lub świadectwo marynarza służby mechanicznej,

które uprawniają do zajmowania na tych statkach stanowisk: kierownika statku i kierownika maszyn, mogą równocześnie pełnić funkcje przywiązane do tych dwóch stanowisk, jeżeli przepisy ustalające skład załogi to przewidują.

§ 32. Na wniosek armatora za zgodą dyrektora urzędu morskiego mogą być zatrudniane na statkach w charakterze oficerów na stanowiskach nie wymienionych w niniejszym rozporządzeniu osoby posiadające specjalne kwalifikacje zawodowe, a w szczególności kwalifikacje w zakresie obsługi maszyn i urządzeń, które nie służą do napędu statku, lecz są związane z jego przeznaczeniem.

Rozdział 2.

Przepisy szczególne dla marynarzy.

§ 33. 1. Obywatele polscy i cudzoziemcy, mający prawo stałego pobytu w Polsce, posiadający zagraniczne świadectwa marynarskie mogą na ich podstawie za zezwoleniem dyrektora urzędu morskiego uzyskać odpowiednie świadectwa polskie, przewidziane niniejszym rozporządzeniem. Od cudzoziemców wymaga się uprzedniego złożenia egzaminu sprawdzającego znajomość języka polskiego i polskich przepisów obowiązujących w zakresie wykonywania czynności służbowych na polskich statkach morskich w żegludze krajowej.

2. Jeżeli kwalifikacje stwierdzone świadectwem zagranicznym nie odpowiadają ściśle kwalifikacjom stwierdzanym odpowiednim świadectwem przewidzianym niniejszym rozporządzeniem, uzyskanie świadectwa polskiego może być uzależnione od spełnienia dodatkowych warunków ustalonych każdorazowo w zezwoleniu.

3. Cudzoziemcy, mający prawo stałego pobytu w Polsce, a nie posiadający zagranicznych świadectw marynarskich, mogą za zezwoleniem dyrektora urzędu morskiego uzyskać stopnie marynarskie na warunkach ustalonych w niniejszym rozporządzeniu dla obywateli polskich.

§ 34. Absolwenci technikum żeglugi śródlądowej w specjalności służby:

- 1) pokładowej, posiadający 18-miesięczną praktykę pływania w służbie pokładowej na statkach morskich — otrzymują stopień starszego marynarza żeglugi przybrzeżnej; do wymaganej praktyki pływania może być zaliczone pływanie na statkach w żegludze śródlądowej w ilości nie większej niż 9 miesięcy,
- 2) mechanicznej, posiadający 12-miesięczną praktykę pływania w dziale służby mechanicznej na statkach — otrzymują stopień motorzysty okrętowego lub smarownika okrętowego w zależności od rodzaju posiadanej praktyki; 6 miesięcy wymaganej praktyki może być zastąpione praktyką warsztatową przy budowie, naprawie lub obsłudze maszyn i kotłów okrętowych albo praktyką w szkolnych warsztatach mechanicznych ukończonego technikum.

§ 35. Podoficerowie i marynarze rezerwy służby pokładowej i mechanicznej Marynarki Wojennej i służby morskiej Wojsk Ochrony Pogranicza mogą uzyskać odpowiednie stopnie marynarskie przewidziane w niniejszym rozporządzeniu, jeżeli spełnią warunki przewidziane odpowiednio do uzyskania tych stopni w § 19 i § 22 rozporządzenia, z tym że:

- 1) całą praktykę pływania nabytą na odpowiednich stanowiskach i w odpowiedniej specjalności na okrętach Marynarki Wojennej w kampanii lub na okrętach Wojsk Ochrony Pogranicza zalicza się na poczet praktyki pływania wymaganej w rozporządzeniu do uzyskania tych stopni i stopni je poprzedzających,
- 2) osoby, które ukończyły młodszy kurs w odpowiedniej specjalności:
 - a) zwolnione są od obowiązku złożenia egzaminu wymagane do uzyskania stopnia starszego marynarza żeglugi przybrzeżnej i stopnia palacza okrętowego,

b) mogą uzyskać stopień młodszego motorzysty okrętowego bez spełnienia warunków określonych w § 22 ust. 3,

3) osoby, które ukończyły podoficerski kurs w odpowiedniej specjalności, zwolnione są od obowiązku złożenia egzaminu wymaganego do uzyskania stopnia bosmana, smarownika okrętowego i motorzysty okrętowego.

§ 36. 1. Świadectwa marynarskie stwierdzające kwalifikacje wymagane — w myśl rozporządzenia powołanego w § 16 — do zajmowania stanowisk w służbach pokładowej i mechanicznej oraz świadectwa rybackie wymagane do zajmowania stanowisk na polskich morskich statkach rybackich uznawane są za odpowiadające im świadectwa marynarskie przewidziane w niniejszym rozporządzeniu.

2. Osoby posiadające stopnie marynarskie w służbie pokładowej i mechanicznej, wymagane do zajmowania stanowisk na statkach żeglugi śródlądowej, mogą uzyskać odpowiednie stopnie marynarskie przewidziane w niniejszym rozporządzeniu, z wyjątkiem stopnia starszego marynarza żeglugi przybrzeżnej, przy zaliczeniu całej posiadanej praktyki pływania, nabytej na odpowiednich stanowiskach — w służbie:

- 1) pokładowej — w stosunku 2 miesiące posiadanej praktyki za 1 miesiąc praktyki wymaganej,
- 2) mechanicznej — w stosunku 1 miesiąc posiadanej praktyki za 1 miesiąc praktyki wymaganej

oraz po złożeniu odpowiedniego egzaminu, jeżeli jest on wymagany; pozostała wymagana na określony stopień praktyka pływania powinna być odbyta na statkach objętych niniejszym rozporządzeniem.

3. Osobom zatrudnionym w stoczniach na statkach na stanowiskach marynarskich odpowiadających stanowiskom istniejącym na statkach znajdujących się w eksploatacji zalicza się do praktyki pływania wymaganej do uzyskania poszczególnych stopni marynarskich:

- 1) w służbie pokładowej — okres faktycznego pływania w podróży próbnych i bezpośredniego przygotowania do tych podróży,
- 2) w służbie mechanicznej i elektrycznej — cały okres zatrudnienia przy właściwym montażu silowni i urządzeń elektrycznych na statkach oraz okres pływania w podróży próbnych i prób na uwięzi;

zaliczenie to następuje w stosunku 1 miesiąc pływania w podróży próbnej lub zatrudnienia za 1 miesiąc wymaganej praktyki pływania, lecz nie może przekraczać połowy praktyki pływania wymaganej do uzyskania określonego stopnia.

4. Przy zbiegu praktyk zastępczych przewidzianych w ust. 3 pkt 1 i § 19 ust. 7 zaliczeniu na określony stopień podlega tylko jedna z tych praktyk; kumulacja praktyk zastępczych jest niedopuszczalna.

§ 37. Na wniosek armatora za zgodą dyrektora urzędu morskiego mogą być zatrudnione na statkach w charakterze marynarzy na stanowiskach nie wymienionych w niniejszym rozporządzeniu osoby posiadające specjalne kwalifikacje zawodowe, a w szczególności kwalifikacje w zakresie obsługi maszyn i urządzeń, które nie służą do napędu statku, lecz są związane z jego przeznaczeniem.

DZIAŁ V.

Dyplomy, świadectwa, egzaminy.

§ 38. 1. Uzyskanie stopnia oficerskiego potwierdza się dyplomem, a stopnia marynarskiego — świadectwem.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy pierwszego stopnia marynarskiego w każdej specjalności w służbach pokładowej, mechanicznej i administracyjno-gospodarczej.

3. Wzory dyplomów i świadectw ustala Minister Żeglugi.

4. Dyplomy i świadectwa wydają dyrektorzy urzędów morskich.

§ 39. 1. Programy kursów i egzaminów oraz regulamin egzaminów ustala Minister Żeglugi.

2. Ustalenia przewidziane w ust. 1 dotyczące oficerów dokonywane są w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej.

§ 40. 1. Komisje egzaminacyjne powołuje Minister Żeglugi, określając w szczególności ich skład, siedzibę oraz — w porozumieniu z Przewodniczącym Komitetu Pracy i Płac — zasady wynagradzania za udział w pracach tych komisji.

2. Minister Żeglugi może upoważnić dyrektorów urzędów morskich do ustalania składu komisji egzaminacyjnych dla marynarzy.

3. W skład komisji egzaminacyjnych wchodzi również przedstawiciele Związku Zawodowego Marynarzy i Portowców oraz przedstawiciele Marynarki Wojennej.

4. Za przeprowadzenie egzaminu pobiera się opłaty, których wysokość określi Minister Żeglugi w porozumieniu z Ministrem Finansów.

DZIAŁ VI.

Przepisy przejściowe i końcowe.

§ 41. 1. Dyplomy wydane na podstawie rozporządzenia Ministra Żeglugi z dnia 16 listopada 1951 r. w sprawie kwalifikacji personelu kierowniczego na polskich morskich statkach handlowych w żegludze portowej i osłoniętej (Dz. U. Nr 66, poz. 463) zachowują swoją ważność, a posiadacze tych dyplomów nabywają uprawnienia ustalone dla odpowiednich stopni przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu, z tym że stopień szypra żeglugi portowej II klasy odpowiada stopniowi porucznika żeglugi portowej, a stopień szypra żeglugi osłoniętej II klasy — stopniowi porucznika żeglugi przybrzeżnej. Na wniosek osób zainteresowanych dyplomy te mogą być zamienione na odpowiednie dyplomy przewidziane niniejszym rozporządzeniem.

2. Osoby, które posiadają dyplom:

- 1) szypra żeglugi portowej I klasy, uzyskany na podstawie rozporządzenia powołanego w ust. 1, i dodatkową 12-miesięczną praktykę pływania na stanowiskach oficerskich w służbie pokładowej — otrzymują dyplom porucznika żeglugi przybrzeżnej,
- 2) szypra żeglugi osłoniętej I klasy, uzyskany na podstawie rozporządzenia powołanego w ust. 1, i dodatkową 12-miesięczną praktykę pływania na stanowiskach oficerskich w służbie pokładowej — po złożeniu egzaminu uzupełniającego otrzymują dyplom kapitana żeglugi przybrzeżnej.

3. Osoby posiadające dyplomy wymienione w ust. 2, które nie posiadają dodatkowej 12-miesięcznej praktyki pływania, mogą nabyć lub uzupełnić tę praktykę na stanowiskach, do których zajmowania uprawniały ich posiadane dyplomy.

§ 42. 1. Osoby zatrudnione w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia na statkach żeglugi krajowej na stanowiskach marynarskich, do których zajmowania wymaga się posiadania określonego stopnia marynarskiego, mogą uzyskać świadectwo stwierdzające przyznanie tego stopnia bez egzaminu pod warunkiem, że posiadają co najmniej 12-miesięczną praktykę pływania na tym stanowisku nabytą przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia.

2. Przepis ust. 1 nie ma zastosowania do stopnia starszego marynarza żeglugi przybrzeżnej.

3. Świadectwa palaczy wydane dotychczas przez urzędy morskie, a w szczególności świadectwa wydane na podstawie rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 4 czerwca 1923 r. w przedmiocie egzaminowania obsługujących kotły parowe (Dz. U. Nr 61, poz. 454), podlegają wymianie na odpowiednie świadectwa przewidziane niniejszym rozporządzeniem.

§ 43. W wypadkach szczególnie uzasadnionych dyrektor urzędu morskigo może wyrazić zgodę na uzyskanie określonego stopnia oficerskiego lub marynarskiego przez osobę, której wykształcenie ogólne lub zawodowe albo praktyka warsztatowa i stoczniowa lub praktyka pływania nie odpowiadają ściśle wymaganiom określonym dla uzyskania tego stopnia, jeżeli okres posiadanej praktyki pływania nie jest krótszy niż wymagany do uzyskania tego stopnia w niniejszym rozporządzeniu.

§ 44. 1. W wypadkach uzasadnionych względami konieczności eksploatacyjnej dyrektor urzędu morskigo może na wniosek armatora:

- 1) wydać oficerowi lub marynarzowi na czas określony zezwolenie uprawniające do zajmowania stanowiska wyższego niż to, do którego uprawnia posiadany przez niego dyplom lub świadectwo, pod warunkiem zachowania niezbędnych wymagań bezpieczeństwa żeglugi,
- 2) udzielić zezwolenia na obsadzenie załogą o kwalifikacjach określonych w niniejszym rozporządzeniu statku przekraczającego rejon żeglugi przybrzeżnej, pod warunkiem że:
 - a) statek posiada do tego odpowiednie uprawnienia że-

glugowe, a warunki żeglugi na akwenach, w których statek się znajdzie, nie różnią się w sposób istotny od warunków istniejących w żegludze przybrzeżnej,

- b) załoga statku posiada kwalifikacje wymagane w niniejszym rozporządzeniu dla żeglugi przybrzeżnej.

2. Zezwolenia wymienione w ust. 1 pkt 2 mogą być wydawane dla całej załogi lub dla poszczególnych jej członków.

§ 45. 1. Osoby zatrudnione w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia na statkach morskich w żegludze krajowej, a nie posiadające umiejętności pływania, powinny uzyskać tę umiejętność w ciągu 5 lat od dnia wejścia w życie rozporządzenia.

2. Warunek posiadania umiejętności pływania nie dotyczy osób zatrudnionych na statkach morskich, które w dniu wejścia w życie rozporządzenia ukończyły 40 lat życia.

§ 46. Warunek posiadania świadectwa dojrzałości, przewidziany w § 9 ust. 3 pkt 2 i § 13 ust. 3 pkt 2, nie dotyczy osób zatrudnionych na statkach morskich w żegludze krajowej, które w dniu wejścia w życie rozporządzenia ukończyły 40 lat życia.

§ 47. Traci moc rozporządzenie Ministra Żeglugi z dnia 16 listopada 1951 r. w sprawie kwalifikacji personelu kierowniczego na polskich morskich statkach handlowych w żegludze portowej i osłoniętej (Dz. U. Nr 66, poz. 463).

§ 48. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie miesiąca od dnia ogłoszenia.

Minister Żeglugi: *J. Burakiewicz*